

Chính sách ứng phó với già hoá dân số của Vương quốc Anh

HOÀNG THỊ HỒNG MINH*

Tóm tắt: Vương quốc Anh phải đối mặt với tình trạng dân số già hóa nhanh từ nhiều thập kỷ trước nên đã sớm triển khai những bước đi chính sách quyết liệt để ứng phó với các thách thức nảy sinh. Không chỉ coi già hóa dân số là một trong những yếu tố bắt buộc phải tính đến khi xây dựng mọi loại hình chính sách trong tương lai, Chính phủ Anh còn định hướng tạo ra một xã hội “già hóa năng động” với các giải pháp mang tính thích nghi thay vì tìm cách kìm hãm hoặc triệt tiêu xu hướng này, đồng thời đặt ra mục tiêu biến lực lượng dân số cao tuổi thành một trong những động lực hỗ trợ tăng trưởng và ổn định xã hội. Bài viết nghiên cứu bối cảnh và tình hình già hóa dân số ở Anh trong thời gian qua, đồng thời xem xét các chính sách có liên quan đến già hóa dân số mà Chính phủ Anh đã triển khai để giảm thiểu các tác động của xu hướng này.

Từ khóa: Già hóa dân số, “già hoá năng động”, Vương quốc Anh.

1. Bối cảnh và tình hình già hóa dân số ở Vương quốc Anh

1.1. Một xã hội mới dân số già hoá

Trong vài thập kỷ gần đây, già hóa dân số đã trở thành một trong những vấn đề cấp bách cần được ưu tiên giải quyết ở mọi quốc gia, bao gồm cả những nền kinh tế phát triển và đang phát triển. Già hóa dân số không chỉ là một nội dung quan trọng trong các chương trình nghị sự ở cấp quốc gia mà còn trở thành trọng tâm chính sách ở cấp địa phương. Tại Anh, sau cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu năm 2008, Chính phủ của Thủ tướng Gordon Brown (nhiệm kỳ 2007 - 2010) từng tuyên bố già hóa dân số là một trong ba thách thức lớn mà quốc gia này phải đối mặt trong thế kỷ XXI bên cạnh biến đổi khí hậu và chủ nghĩa khủng bố.

Về cơ bản, các nghiên cứu kết luận rằng tỷ suất sinh giảm kết hợp với tuổi thọ bình quân tăng đã dẫn đến xu hướng già hóa dân số. Trong gần 40 năm, tỷ lệ sinh của nước Anh thường

xuyên thấp hơn mức sinh thay thế thông thường là 2,1 con/phụ nữ (mức sinh mà một thế hệ phụ nữ trung bình có vừa đủ số con gái để “thay thế” họ trong quá trình tái sinh sản dân số). Theo Cục Thống kê quốc gia Anh (ONS, 2014), đến năm 2014, tổng tỷ suất sinh của nước này chỉ đạt 1,83 con/phụ nữ trong khi tuổi bình quân của các bà mẹ đã tăng lên 30,2 tuổi. Trong khi đó, tỷ lệ tử vong ở trẻ sơ sinh giảm cùng với việc tỷ lệ người cao tuổi tăng cũng là nhân tố quan trọng giúp tuổi thọ bình quân của toàn dân tăng lên đáng kể. Cũng theo ONS (2015), tỷ lệ tử vong của phụ nữ cao tuổi (80 tuổi trở lên) đã giảm từ mức 120/1.000 dân ghi nhận vào những năm 1950 xuống còn 75/1.000 dân vào những năm 1990, tỷ lệ tương tự thống kê cho nam giới cao tuổi cũng giảm từ 160 xuống còn 120/1.000 dân. Bên cạnh hai nguyên nhân được coi là gốc rễ trên, quy mô của nhóm dân nhập cư vào nước Anh, độ tuổi trung bình của các dòng di cư đến và đi khỏi đất nước, và tỷ lệ sinh vượt trên mức trung bình vào những năm 1950 - 1960 cũng là những yếu tố góp phần dẫn đến hiện tượng già hóa dân số ở nước Anh ngày nay.

* Viện Kinh tế và Chính trị thế giới